

Inváziós fajok magyarországi története VII.

Az inváziós fajok szerepének változása az erdőgazdálkodásban

Korda Márton – egyetemi adjunktus, SOE EMK NTVI

Az inváziós fajok magyarországi történetének részletes feltárására irányuló kutatás eredményeiről 2018–2019-ben az *Erdészeti Lapok* olvasói már értesülhettek. Ekkor egy hatrészes cikksorozatban került bemutatásra hat inváziós faj (nyugati ostorfa, kései meggy, zöld juhar, mirigyes bálványfa, keskenylevelű ezüstfa, amerikai kőris) részletes hazai története.

Szembetűnő lehet a fehér akác hiánya a listáról. Ennek oka, hogy az akác történeti háttérének feltárása önmagában is nagyobb feladat lenne, mint a fent említett hat fajé együttevé. Ennek megfelelően ezt egy önálló kutatás keretében kell vizsgálni.

Jelen – befejező – közleményben e hat faj együttesen értékelt erdőgazdálkodási jelentőségét, illetve annak változásait vizsgáljuk. Hangsúlyozandó tehát, hogy az alábbi megállapítások a fent említett hat fafajra értendők, és az erdészeti szempontból kétségkívül legnagyobb szerepet játszó inváziós faj – a fehér akác – jelen értékelésnek nem volt tárgya.

A jobb olvashatóság érdekében az irodalmi hivatkozások szerepeltetésétől e helyütt eltekintek, de minden alább szerepeltetett állítás irodalmi forrása a *Tilia* folyóirat XIX. számában tételesen megtalálható.

Módszer

Célom a tárgyalt inváziós fajok hazai történetének feltárása során ismertté vált információk elemzése. Ennek érdekében az adatokat tízéves bontásban, egy ötfokozatú skálán értékeltem. A faj adott évtizedben betöltött szerepére a megjelent publikációk mennyiségéből, és azok tartalmából együttesen következtettem. Ez tehát azt mutatja meg, hogy az adott évtizedben a faj milyen szerepet játszott a vizsgált szakterületen. Az egyes fajok jelentőségéből az érintett szakterületen belül átlagos értékeket számoltam, melyek azt ábrázolják, hogy az adott szakterületen összességében mekkora szerepet játszottak a tárgyalt fajok.

A szakterületek értékelése

Ártér-fásítás

A tárgyalt inváziós fajok ártéri, illetve hullámtéri alkalmazását említő szövegyadatok az 1850–60-as években jelentek meg, kivétel nélkül a bálványfára vonatkozóan. Az 1890-es évektől egyre nagyobb hangsúlyt kapott az árterek fokozottabb erdészeti hasznosításának kérdése, mellyel kapcsolatban országsszerte számos kísérlet vette kezdetét. Ezekben csakhamar kiemelkedő szerephez jutott az amerikai kőris, és gyakran alkalmazták a zöld juhart is.

Az 1910-es évektől már megkezdődött az üzemi léptékű ültetés is, főleg az amerikai kőris esetében. Az alkalmazás intenzitása az 1940-es évekig egyenletes volt, majd a következő két évtizedben ugrásszerűen megnőtt, és az 1950-es

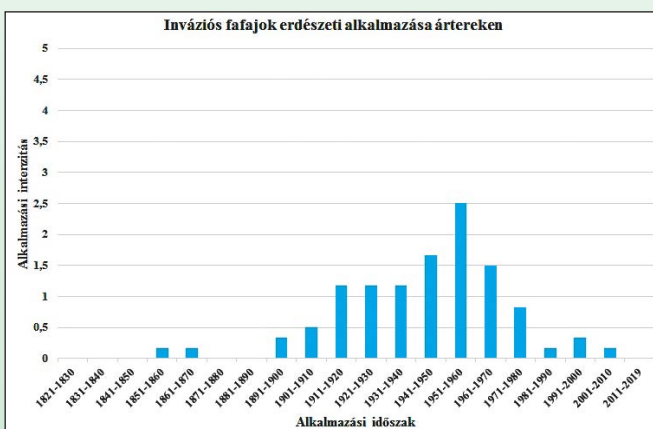

Utcarészlet Kunszentmiklóson. A házak előtt és a házak udvarán csupa *Ailanthus* látható, mert a szikes talajban ez válik be legjobban. (Forrás: Bernátsky Jenő: *A szikes talajok növényzete, különös tekintettel a befásítás kérdésére*, Erdészeti Kísérletek, 1913)

években elérte az alkalmazási csúcst. Ez leginkább a tervgazdálkodás elvárásai miatt kibontakozó erőltetett fásítási törekvéseknek az eredménye, melyek az ártereken is jócskán éreztették hatásukat.

A tárgyalt fajok esetében ez egyrészt az amerikai kőris továbbra is kimagasló, illetve az időközben „felzárkózó” zöld juhar növekvő jelentőségében mutatkozott meg, de a többi faj e termőhelyeken való kisebb mérvű alkalmazása is megkezdődött.

Az 1960-as években a fajok jelentősége csökkenni kezdett az ártéren, míg az 1970-es években drasztikusan visszaesett. Az 1980-as évektől a 2000-es évekkel bezárólag már csak szórványemlékek tárgyalták az ártéri alkalmazásuk lehetőségét. Napjainkra ezirányú jelentőségük teljesen megszűnt.

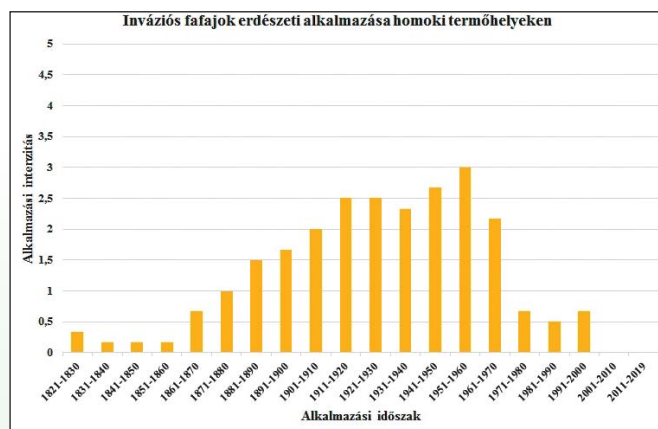
Homokfásítás

A tárgyalt özönfajok alkalmazásában a homokfásítás mindig is a legnagyobb jelentőséggel bíró szakterület volt. Ennek alapvető mozgatórugója – különösen az 1900-as évek első feléig – az ország homokterületein komoly gazdasági és egészségügyi problémákat okozó futóhomok megfékezésére irányuló törekvés volt.

A futóhomok megkötésére már a 18. század második felétől történtek fásítási kísérletek, de a tárgyalt fajok csak az 1820-as évek közepétől kaptak szerepet ebben, elsőként a zöld juhar, majd különösen a bálványfa. Ettől kezdve egészen az 1850-es évek végéig csak szórványemlítéseket olvashatunk az ilyen célú felhasználásról.

Az 1860-as évektől az 1900-as évek első évtizedének végéig az alkalmazás intenzitása jelentősen, nagyjából egyenletesen növekedett, mely eleinte a bálványfa, majd a zöld juhar egyre fokozottabb ültetésével magyarázható, de ekkor már a tárgyalt többi faj is megjelent a homokfásításokban, igaz ekkor még csak kísérleti jelleggel.

Az 1911-től 1940-ig terjedő időszakban alapvetően tovább nőtt a fajok felhasználása, de az 1930-as években egy kisebb visszaesés volt tapasztalható, mely a zöld juhar alkalmazásának rövid ideig tartó visszaszorulásával magyarázható. A számottevő növekedésben már az 1923-ban kiadott alföldfásítási törvény hatása is érződik. E három évtized kapcsán feltétlenül hangsúlyozandó, hogy az átlagos felhasználás növekedése annak ellenére is jelentős volt,

hogy időközben a bálványfa és a zöld juhar alkalmazása visszaesett, de ezzel párhuzamosan az amerikai kőriss, a nyugati ostorfa és a kései meggy felhasználása is egyre nagyobb mértékűvé vált.

A tervezdálkodás túlzó elvárásainak hatására az 1940-es években tovább fokozódott e fajok alkalmazása, és az 1950-es években az alkalmazási csúcst is elérte. Ekkorra a bálványfa jelentősége tovább csökkent, ugyanakkor a zöld juhar újbóli felkarolása, illetve a kései meggy és a nyugati ostorfa látványos felütése volt tapasztalható.

Az 1960-as években a tárgyalt fajok ültetése látványosan, míg az 1970-es évektől az ezredfordulőig, drasztikusan csökkent. A 2000-es évektől e fajok homokfásításban való alkalmazására további javaslatok nem születtek.

Szikkfásítás

A tárgyalt inváziós fajok erdészeti hasznosításában a szikkfásítás közepes jelentőségű szakterület volt. A szikkfásítás történő hasznosítására már az 1700-as évek végén is indítottak kísérleteket, de a tárgyalt fajok csak körülbelül egy évszázaddal később jelentek meg a szikkfásítási kísérletekben.

Tölgy-szil ligeterdő (Quercus-Ulmetum hungaricum) nedves, posványos (Carex acutiformis) típusa helyén telepített rossz növekedésű Fraxinus pennsylvanica állomány a csarodai Bockerek-erdőben (Beregi sík). Ilyen termőhelyeken hazai fajok (pl. Fraxinus angustifolia ssp. pannonica) jobb növekedést mutatnának (Simon T. felvétele) (Forrás: Magyar Pál: Alföldfásítás II., 1961)

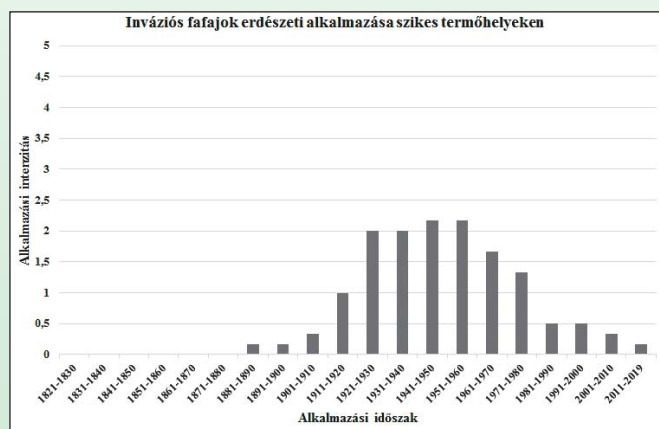
Az 1881-ből származó első említés a bálványfára vonatkozik, és az 1900-as évek első évtizedének végéig más faj alkalmazására nem is került sor. Az 1910-es években a kései meggy kivételével minden tárgyalt fajjal megkezdődtek a kísérletek.

A trianoni események előtt a szikkfásítási törekvéseket leginkább a szikes vidékek fahiánya és a tüzelőellátás motiválta. Ez a trianoni döntést követően merőben megváltozott, ugyanis az egyik pillanatról a másikra kialakult országos fahiány mérséklésére minden lehetséges termőhelyet igyekeztek a fatermesztés szolgálatába állítani. Ezt az 1923-ban kihirdetett alföldfásítási törvény is foganatosította, és kiemelt erdészeti feladatá tette.

Ezzel szoros összefüggésben Kaán Károly 1924-ben létrehozta a püspökladányi Szikkfásítási Állomást, ahol Magyar Pál nagy lendülettel kezdte meg a szikkfásításra irányuló kísérleteit. A szikkfásítási kísérletekben eleinte minden szóba jöhető fajt kipróbáltak, köztük a tárgyalt inváziós fajokat is. Ezek közül érdemi eredményeket az amerikai kőrissel és a keskenylevelű ezüsthával értek el, így a továbbiakban csak ezeket alkalmazták.

A gyakorlat még a részletesebb kísérleti eredmények előtt elkezdte felkarolni ezeket a fajokat, és egyre nagyobb kiterjedésben ültette őket. Ezekkel a folyamatokkal magyarázható, hogy az 1920-as, 1930-as években ugrásszerűen megnőtt az inváziós fajok sziki alkalmazása.

Az 1940-es évek második felétől kibontakozó tervezdálkodás újabb lendületet adott e fajok ültetésének, mely az

1950-es években is hasonlóan nagyarányú volt. Az inváziós fafajok szikesek fásítására való alkalmazása e két évtizedben érte el a csúcst.

Az ezt követő két évtizedben a fajok jelentősége csökkenni kezdett, mely leginkább azzal magyarázható, hogy a szakma fokozatosan felhagyott az erősen szikes talajok fásításával, és a fennmaradó szelídebb területeken a tárgyaltaknál értékesebb fajokat is lehetett termesztetni. Az 1980–1990-es években ez a csökkenés egyre drasztikusabbá vált. Az ezredfordulót követően e fajok erdészeti jelentősége gyakorlatilag megszűnt.

Láp- és mocsárterületek fásítása

A tárgyalt fajok láp- és mocsárterületeken való alkalmazása csak kisebb jelentőségű volt. Erre elsősorban az 1940–1960-as évek között került sor, és leginkább az amerikai kőris érintette. Az 1970-es években a láp- és mocsárterületeken e fajok jelentősége fokozatosan csökkenni kezdett, és meg is szűnt.

Kopárfásítás

A tárgyalt fajok együttes elemzése szerint kijelenthető, hogy a kopárfásítás sosem töltött be kiemelkedő szerepet e fajok alkalmazásában, de jelentéktelennek sem tekinthetjük azt. A viszonylag alacsony intenzitású felhasználás elsősorban azzal magyarázható, hogy a tárgyalt fajok egy része érdemben nem alkalmazható ezeken a termőhelyeken, illetve azzal, hogy a nagy területen ültetett, értékesebb feketefenyővel jobb eredményeket tudtak elérni.

Az 1860-as években megkezdődött alkalmazás mértéke az 1880-as évek végéig egyenletesen, de nem túl intenzíven növekedett, majd az ezt követő évtizedben hirtelen megugrott a fajok felhasználása. Az ezt követő három évtized során az alkalmazás mértéke nem növekedett az 1930-as évek elejéig, amikor is gyengén csökkenni kezdett egészen az 1940-es évek végéig.

A jelentőségcsökkenés alapvetően szakmai alapon nyugszik, vagyis a kísérletekben a termőhelyre alkalmatlannak bizonyuló fajok ültetését nem kezdték meg a gyakorlatban. Az alkalmazási csúcspont az 1950-es évekre esett, amikor a felhasználás intenzitása hirtelen minden eddigi mértéket túlszárnyalt. Ekkor a mindig is jelentős szerepet játszó bálványfa mellett a keskenylevelű ezüstfa és a nyugati ostorfa

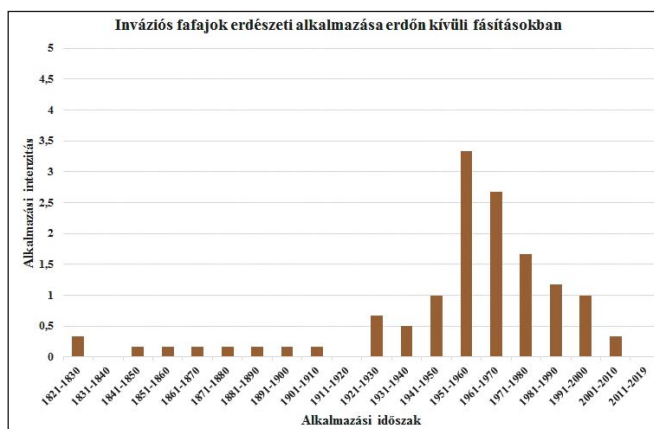

Árokparti földbányáson – a legegyszerűbb bakbátakon – díszlő, jó növekedésű ezüstfásor. A nagyfokú szikeséget az előtér vakszikes foltjai szembeütően érzékeltetik. (A szerző felv.) (Forrás: Tóth Béla: A szikesek fásítása, 1972)

is számottevő mértékben került alkalmazásra. A jelenség magyarázata a második világháborút követően meginduló fásításokban keresendő, de érdemes megjegyezni, hogy ezeken a termőhelyeken az új politikai helyzet az alföldfásításhoz képest jóval kisebb mértékben eredményezte a tárgyalt fajok ismételt felfuttatását. Az 1960-as években a vizsgált fajok alkalmazásintenzitása meredeken csökkenni kezdett, míg végül az 1980-as évek végén teljesen meg is szűnt.

Erdőn kívüli fásítások

Az inváziós fafajok alkalmazásának igen jelentős szakterülete volt az erdőn kívüli fásítás. A különböző fásítási feladatokban előszeretettel alkalmazták a tárgyalt fajokat, még azokat is, amelyek faanyaga csekély értékű volt, hisz ezekben az esetekben nem a fatermesztés volt az elsődleges cél.

Fontos kiemelni, hogy az erdőn kívüli fásítás témaköre csak a második világháború után vált el élesen az erdőművelés többi részterületétől, így az ezt megelőző időszakban megjelent szakirodalomban csak nagyon ritkán lehet egyértelműen megállapítani, hogy pl. adott esetben a homokfásítás alatt egy erdő vagy egy erdősáv létrehozását értik. Ennek megfelelően az érdemi elemzést csak az 1940-es évektől kezdve lehet elvégezni, de azokat a korábbi említéseket, melyek egyértelműen e tárgykörbe tartoznak, felvettük az elemzésbe.

Az erdőn kívüli fásítás témakörébe sorolható gyakorlati alkalmazásokról már meglepően korán – az 1820-as években – értesülünk a zöld juhar és a bálványfa kapcsán. Az ezt követő egy évszázadban csak szórványemléteket sikerült feltárni e fajok erdőn kívüli fásításban történt alkalmazásáról.

Az 1940-es évek végén a szovjet minták alapján megkezdett erdőn kívüli fásítások hatására a tárgyalt fajok alkalmazása növekedni kezdett, mely elsősorban a keskenylevelű ezüstfa növekvő jelentőségével magyarázható.

A fásítások igazi fellendülése az 1950-es évekre esett. Ebben az időszakban az ezüstfa mellett az amerikai kőris is kiemelkedő jelentőségűvé vált, de a többi faj is szerephez jutott.

Az 1960–70-es években e fajok erdőn kívüli fásításban betöltött szerepe fokozatosan csökkenni kezdett. Ez egyrészt azzal magyarázható, hogy az előrehaladott fásítási munkákkal a fásítani kívánt területek száma is csökkent, de az alkalmazás mértékét számottevően visszavetette az 1961-ben kihirdetett földvédelmi törvény is. A törvény fő célja, hogy a mezőgazdasági termelés számára biztosítsa a termőföldet, így a szántóföldi növénytermesztésre alkalmas területeken a fásítási törekvések háttérbe szorultak.

Az 1980-as, 1990-es években az inváziós fajok erdőn kívüli fásításban betöltött szerepe rohamosan csökkenni kezdett, de az ezüstfa kisebb mérvű alkalmazásáról még a 2000-es évek első évtizedében is olvashattunk.

Energetikai ültetvények létrehozása

A gyorsan növekvő inváziós fajok energetikai ültetvényeken történő hasznosításának ötlete az 1990-es évek elején merült fel először, ekkor a bálványfa kapcsán. A 2000-es évek első évtizedében a bálványfa iránti növekvő érdeklődés mellett a zöld juhart és az ezüstfát is kísérletbe vonták, de az amerikai kőris és a kései meggy hasznosítási lehetőségét is tárgyalták. A 2010-es években a vizsgált fajok közül csak a kései meggyet említették.

Fontos megjegyezni, hogy a tárgyalt fajok nem szerepelnek a napjainkban hatályos – fás szárú ültetvények létrehozását szabályozó – 135/2017. (VI. 9.) Korm. rendelet 1. mellékletében, így fás szárú faültetvények telepítésére nem alkalmazhatók.

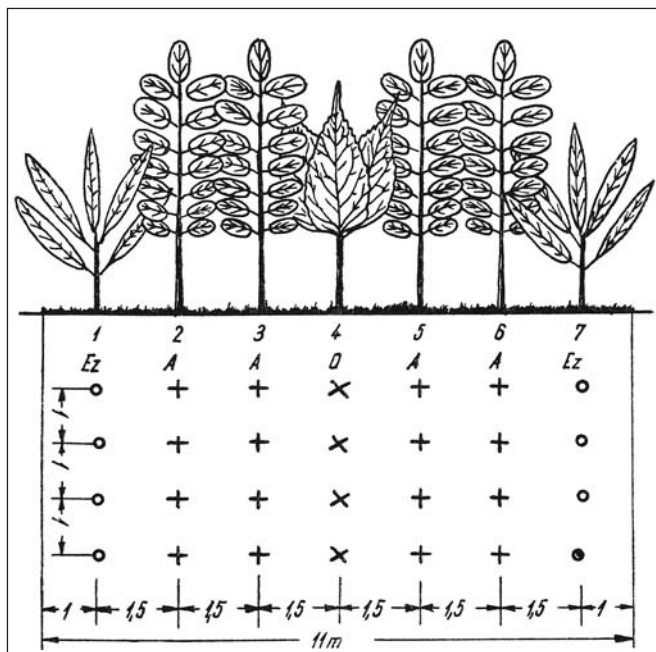
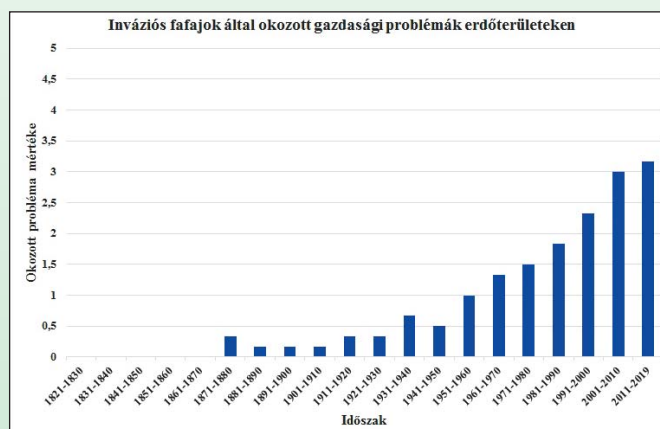
Károkozások az erdőgazdaságban

Napjainkra a tárgyalt inváziós fajok mindegyike esetében nyilvánvalóvá vált, hogy igen jelentős természetvédelmi károkozások mellett számottevő gazdasági károk is köthetők hozzájuk. Ezek elsősorban az özönnövények erős kompetíciós képességére vezethetők vissza, melynek hatására az adott állományban előforduló értékesebb fajok megfelelő növekedését visszavetik, vagy azokat teljesen el is nyomják.

Mindehhez számottevő módon hozzájárul a vizsgált fajok allelopátiás hatása is. E problémák már önmagukban is forintosítható gazdasági kárt eredményeznek, hiszen a fenti folyamatok növedékkiesést okoznak, de ehhez hozzáadónak még az inváziós fajok elleni védekezés költségei is, melyet egyre több gazdálkodó kénytelen megfizetni.

A tárgyalt fajok által okozott gondokkal már meglepően korán, az 1870-es évek második felében szembesült a szakma. Ismerve a fajok terjedési stratégiáját, nem meglepő, hogy a témát tárgyaló írások eleinte csak a bálványfával kapcsolatban jelentek meg, sőt ezek csaknem hetven évig egyeduralkodók voltak. Ebben az időszakban a témát csak ritkán, kisebb jelentőséggel tárgyalták, jobbára csak említés szintjén.

Az 1910-es évektől némi jelentősnövekedés tapasztalható, de ez továbbra is csak a bálványfát érintette. Az 1940-es években a bálványfa mellett már megjelent az amerikai kőris is, sőt az 1950-es évektől a problémákat is tárgyaló cikkekben a nyugati ostorfa kivételével minden faj említésre került.

Akác típusú erdősáv vázrajza ostorfával és ezüstfa szegéllyel (Forrás: Danszky István: Erdőművelés, 1972)

Az 1950-es évektől a probléma együttesen vizsgált jelentősége meredeken növekedett, mely elsősorban továbbra is a bálványfának, illetve az időközben rohamosan felfutó zöld juharnak és amerikai kőrisnek köszönhető.

Az 1990-es évektől a növekedés ismét jelentős. Ez az egyre gyakrabban említett kései meggyel, illetve a problémákat tárgyaló publikációkban a 2000-es évek után megjelenő nyugati ostorfával magyarázható. Az ezredfordulót követően a fajok erdőszeti károkozását tagláló cikkek között már többször olvashatunk arról is, hogy az erdőgazdálkodók egyre gyakrabban végzik a tárgyalt fajok irtását, mely számottevő – gyakran pályázatokból fedezett – költségekkel jár.

Megállapítások, következtetések

Az alábbiakban röviden áttekintjük, hogy a tárgyalt hat inváziós faj történetéből általánosságban milyen megállapítások tehetők, illetve tanulságok vonhatók le.

A legérdekesebb megállapítás talán az, hogy a fajok többségénél kettős erdőszeti felkarolásról beszélhetünk. Az első minden esetben szakmai elvek mentén történt, míg a másodikat a politikai környezet idézte elő.

Az országban uralkodó aktuális politikai helyzet mindig meghatározó szerepet játszott a fajok alkalmazásában, illetve terjesztésében, de a kiváltó okok a különböző időszakokban jelentősen eltérők voltak.

A trianoni döntést megelőzően elsősorban a homokos kopárfásítás eredményezte a tárgyalt fajok nagyobb arányú alkalmazását. Ezeknél a feladatoknál az elsődleges cél a termőhely faállománnyal való borítása volt, elsősorban közegészségügyi és mezőgazdasági okokkal indokolva. A faanyag értékesítéséből remélt gazdasági haszonszerzés ezekben az esetekben kisebb hangsúllyal jelent meg. Ebben az időszakban a tárgyalt fajok közül csak az amerikai kőris esetében történtek kifejezetten gazdasági haszonszerzést célzó ültetések, leginkább ártéri termőhelyeken.

A trianoni döntés és a második világháború közötti időszakban a fenti célok kiegészültek a kialakult fahiány mérséklésére irányuló törekvésekkel. Ez elsősorban a fenyvesíté-

8 éves óriásnyár-állomány zöld juhar alsó koronaszinttel Szeged alatt a tiszai ártérben (Michalowszky I. felvétele) (Forrás: Magyar Pál: *Alföldfásítás II.*, 1961)

tésben öltött testet, de a tárgyalt fajok is szerephez jutottak. A homok- és kopárfásítás mellett hangsúlyos feladattá vált a szikések fásításának kérdése is.

A második világháború vége és a tervgazdálkodási időszak vége között a tárgyalt fajok alkalmazása már sok esetben kényszerű volt, az az ellenkező szakmai meggyőződés ellenére is zajlott. Ezt a tervgazdálkodás teremtette helyzetet lehet magyarázni, miszerint a meghatározott fásítási terveket véghez kellett vinni, sőt „illett” túl is teljesíteni. A jellemzően nagyrotörő tervekhez szükséges értékesebb fajok szaporítóanyaga általában nem állt rendelkezésre kellő mennyiségben. Így a teljesítési kényszer oda vezetett, hogy azokat a fajokat alkalmazták, melyeknek a szaporítóanyaga csaknem korlátlanul rendelkezésre állt, illetve szaporításuk is egyszerű volt.

Ugyancsak fontos üzenetet hordoz az a tény, hogy a tárgyalt fajok szakmai alapokon nyugvó felkarolását tudományos kísérletek csak ritkán előzték meg. Ha volt is ilyen, az adott faj üzemi alkalmazása már az eredmények megszületése előtt megkezdődött. A felkarolást vagy külföldi, vagy kertészeti tapasztalatokra alapozták, de ismert példa a „próba szerencse” típusú alkalmazásokra is.

Az érdemi tapasztalatok tehát leginkább a gyakorlati alkalmazásból származtak. Mire a negatívumokat (pl. rossz faanyagminőség, tömeges terjedés, főfafajt elnyomó képesség) felismerték, a fajt már kiterjedten alkalmazták. Jellemző volt az is, hogy az adott faj felkarolásának idején a faanyagának tényleges értéke vagy nem volt ismert, vagy az

ezzel kapcsolatos vélemények hazánktól távoli vidékek tapasztalataira támaszkodtak. Ez vezetett pl. az értéktelen faanyagú amerikai kőris jobb termőhelyeken való kiterjedt ültetéséhez.

Napjaink gazdálkodására is alkalmazható legfontosabb tanulsággal az a megállapítás szolgál, mely szerint az inváziós fajok által okozott gazdasági és gazdálkodási problémákat már meglehetősen korán felismerte az erdész szakma, de ehhez képest meglepően későn tekintett el a tárgyalt fajok alkalmazásától, sőt időnként még napjainkban is felmerül egyik-másik neve az alkalmazási lehetőségeket latolgatva.

Összefoglalva a fentiekből leszűrhető legfontosabb tanulságokat, néhány megfontolandó javaslat megfogalmazható.

Ezek között kiemelt helyen kell említeni, alapvető fontosságú – jogszabályban lefektetett – elvárásnak kell lennie, hogy bármely újonnan behozott idegenhonos faj gyakorlati alkalmazását széles körű kísérleteknek kell megelőznie, melyek hangsúlyosan vizsgálják a faj inváziós potenciálját is. Kellő számú keserű tapasztalattal rendelkezünk ahhoz, hogy ennek jelentőségét ne kelljen magyarázni.

A tárgyalt fajok erdészeti alkalmazásától végérvényesen el kell tekinteni, és ezt jogszabályban is egyértelműen tiltani kell. Ez alól kivételt csak a meddőnek nemesített fajták jelenthetnek.

A fajok meglévő állományainak visszaszorítását célul kell kitűzni, mely cél elérését érdemben elő lehet segíteni azzal is, ha minél nagyobb területen válik gyakorlattá a folyamatos erdőborítás melletti gazdálkodás.

Ezzel – sok egyéb előnye mellett – a fényigényes özönfajok terjedése is érdemben korlátozható. Az inváziós fajok visszaszorítása az erdőgazdálkodók rutinszerű feladatává kell hogy váljon. Lehetővé kell tenni, hogy a terepen dolgozó szakszemélyzet az adott területen újonnan megjelenő inváziós fajok észlelése esetén az irtást elvégezhesse.

Fontos kiemelni, hogy az erdész szakma számos képviselője tesz jelentős erőfeszítéseket az inváziós fajok visszaszorítására vonatkozóan. Fontos lenne azonban egy ágazati inváziós stratégia kidolgozása, mely feltárja a legproblémásabb pontokat, felállítja a védekezési feladatok fontossági sorrendjét és az irtási technológiákat az adott erdőtürelésű területekhez (termőhelyekhez), adaptálja, illetve új módszerek fejlesztését is célul tűzi ki.

Végezetül álljon itt *Matusovits Péter* 1925-ben az *Erdészeti Lapok*ban megjelent *Fanemdivatok* című cikkének ma is aktuális értelme.

„Mint az öltözködésben, úgy a fanemekben is megvan a divat. [...] Volt idő, amikor az *Ailanthus* felkapták, majd az akácot, az amerikai kőrist stb. A legtöbb visszaélés azonban minden bizonnyal az *Ailanthus* és az akáccal történt. Hogy mily haszontalan fa az *Ailanthus*, azt minden erdészember tudja. [...] kísérletezzünk és a jól bevált fanemeket alkalmazzuk megfelelő helyen, de ne csináljunk divatot oly fanemek ültetésével, melyek be nem váltak és ne szorítsuk ki az általunk jól ismert fanemeket, melyeket a természet telepített azokra a helyekre, ahol díszlenek.”

* * *

Jelen publikáció az „EFOP-3.6.1-16-2016-00018 – A felsőoktatási rendszer K+F+I szerepvállalásának növelése intelligens szakosodás által Sopronban és Szombathelyen” című projekt támogatásával valósult meg. 🌿